Ч. 229 (13.774). Львів, середа 29. серпня 1934. Poсztowa opłata opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічне 15·00 „
Піврічне 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

„Голод на приказ“.

Останніми часами англійська преса дуже обширно розписується про положення в Совітах, особливо на Совітській Україні. Деякі з англійських денників виступили також дуже гостро проти того, щоб Англія голосувала за приняттям Совітів до Союзу Народів.

„Морнінг Пост“ з дня 16. ц. м. пише у своїй редакційній статті (під заголовком „Голод на приказ“):

„Час до часу містили ми автентичні вістки про голод в полудневій частині Совітів, а крім того бачили ми ряд фотографічних знимок, які викликували одночасно і співчуття і жах, яких годі описати. Знимки ці поробив потайки один з подорожніх, на Україні. Фотографії, за які можемо поручити, що їх пороблено в останніх часах, себто тої весни, дають наглядний образець цих страждань, які переходить нещасний народ. На полях лежать трупи вихудлих людей, тільки шкіра натягнена на кости. Ті, що лишились у живих, з обличчям як у мерців, зі спухлими животами, зрезиґновано підждають смерти, щоб їх вибавила з мук. Положення на кращає: противно, чим далі тим гіршає. Поїджено коні, пси й коти, а навіть щурі та миші. Всяке зілля й коріння, хоч продовжують життя ціною страшних терпінь шлунка, але врешті доводять до смерти“.

Далі автор статті згадує про дебату в Палаті Льордів (яка відбулася під кінець минулого місяця) і каже ,що в давніших часах бували також випадки голоду, але тоді все уряд старався подати голодуючим негайну поміч. Трапляється й в Індії місцями голод, коли через два роки не допише монсун, але тоді індійський уряд негайно береться до поведення рятункової акції. Творяться допомогові осередки, негайно транспортується збіжа до тих околиць, де не достає поживи і вкоротці небезпека проминає. „Але підчас цього голоду, який панує на Україні, то недостачу засобів поживи, спричинену неврожаєм, уряд ще побільшує своєю політикою“. Совітський уряд забирає все збіжа і малощо залишає на засів, про прожиток і не згадувати.

Словом — на Україні „голод на приказ“. Автор статті запитує врешті, чи Рада Союзу Народів попрохає представників Совітів, щоби докладно вияснили подані факти і щоби відповіли на обжалування, заки будуть приняті до Союзу Народів? Чи може повірити їм на слово, як філянтропійній інституції з добрими замірами?

(УКБЮРО ЛЬОНДОН.)

Шахт про торговельні труднощі Німеччини.

ЛАЙПЦІҐ, 27. 8. ПАТ. З приводу відкриття Лайпціґських Торгів президент Державного Банку д-р Шахт виголосив промову на тему німецької заграничної торговлі. Промовець заявив, що всі труднощі, серед яких находиться Німеччина, випливають з версайського трактату, який накинув Німеччині надмірні річеві зобовязання, спричинив відплив великих капіталів золотом, а також відтяв кольонії, які мали для Німеччини надавичайне значіння. Крім того змушено Німеччину заплатити міліярдові суми на репараційні цілі. Дальше промовець зясував ціл міжнародніх конференцій, звязаних з пляном Юнга, знесенням репарацій і введенням трансферу, які скінчилися невдачно. Хоча офіціяльно знесено репарації в Льозанні, вони як проблема істнують дальше. Німеччина як довжник робить все, щоби зі своїх зобовязань супроти вірителів вийти з честю.

Опісля д-р Шахт обговорював потягнення Державного Банку й уряду, що мають на меті виповнити ті зобовязання. Звертаючись під адресою загранці, Шахт заявляє, що замісць уможливити довжникові сплату зобовязань товарами або зрезиґнувати зі сплати довгів, вірителі приложили охоронні мита й обнизили вартість золота. На світовому ринку почалася радикальна знижка цін і катастрофальне обниження світової торговлі. Заграничні вірителі приневолили Німеччину ввести в життя трансфер. Замісць допомоги, всі рішуче домагаються сплати зобовязань, хоча ми не з власної вини попали в труднощі. Не можемо купувати чужих девіз, бо заграниця не вивозить до нас заграничної скількости товарів.

Серед таких умовин нема бесіди про нормальне поладнання фінансових зобовязань. Німецький експорт обнизився дальше, коли імпорт виказує виразну надвишку. Річ зрозуміла, що Німеччина мусіла обнизити імпорт передовсім сирівців. Заграниця борониться перед імпортом німецьких товарів, а це веде до того, що Німеччина не тільки не може платити своїх довгів, але одночасно не може виступити в характері імпортера на світовому ринку. Такий стан є анормальний і обі сторони про це переконані, що він веде до дальших ускладнень в господарському життї світа. Говорячи про девізові труднощі, д-р Шахт заявив, що Німеччина мусіла відкинути подавані їй заграницею рецепти, як дефляція і девалюація, бо мала досить примірів, що подібні експерименти нічого доброго не дадуть. Зате Німеччина власними силами буде старатися перемогти всі труднощі.

Критика промови д-ра Шахта.

ЛЬОНДОН, 27. 8. ПАТ. Оскільки вчорашня промова канцлера Гітлера на тему плебісциту в Сарському басейні, остільки промова дра Шахта в Лайпціґу є предметом гострих атак англійської преси. Англійські часописи підкреслюють, що тези д-ра Шахта з ґрунту фальшиві і зі становища нельоґічні, бо за куплені товари треба платити.

Жиди дали гроші Совітам на підмогу землякам.

Цікаві ревеляції про допомогу жидам на Україні й Кримі подає Віліям Стоймен у своїй телеграмі з Москви до газети „Сан“. Він повідомляє, що до Москви приїхав Елвін Ембре предсідник фонду Юлія Розенвальда з Шикаґо. Фонд Розенвальда зібраний Джоїнт Дистрибюшен Комітi, — жидівським комітетом у Ню Йорку вносить 10 міліонів долярів на допомогу жидівським кольоністам на Україні і на Кримі. Фонд передано совітському урядові, щоби він виплатив його кольоністам напротязі 17 літ. Уряд вважає ці гроші за позичку. За неї платить 5 відсотків і звуть суму на амортизацію як підмогу жидівським кольоністам. Цими грішми орудує Джоїнт Аґриколчурал Корпорейшен, яка закупила давніше машини для жидівських кольоністів. Цілий фонд Розенвальда має бути вжитий на протязі 25 літ на цілі жидівської кольонізації на Україні і на Кримі. Ембре відбув десятиденну подорож по жидівських кольоніях на Україні і висловив своє вдоволення зі способу, яким послугується совітський уряд при кольонізації. Гроші дістає 7.000 жидівських родин на Україні і 6.000 на Кримі, разом 60.000 душ. Уряд дає кольоністам державні матеріяли на скільки їм їх потрібно і спровадив електрику на Крим зі Севастополя для вжитку жидівських кольоністів.

—o—

Церква у Німеччині ... як політичний чинник.

Дві події звернули увагу світа на релігійні відносини в Німеччині та на конфлікт націонал-соціялізму з Церквою. Розуміємо тут головно Церкву католицьку з огляду на її міжнародній характер. Хіба мимоходом можна зазначити, що й протестантизм, як церковна орґанізація, підляг у Німеччині ґрунтовній реорґанізації і переживає ще нині поважне потрясення. Досить сказати, що досі державна церковна управа позбавила становища поверх 800 евангелицьких духовників. Евангелицька Церква підпала зовсім державній контролі, яка має хочби ту величезну екзекутиву, що переводить цензуру і дозволяє або забороняє ок. 100.000 протестантсько-церковних німецьких часописів ріжної величини і ріжного рівня. Фактично протестантська Церква розпалася на дві Церкви: „Райхскірхе“ (державна Церква) і „Бекентніскірхе“ („ісповідна Церква“). Однак зогляду на світський характер протестантизму, націонал-соціялістичні впливи серед протестантських вірних і на орґанізаційний характер протестантської Церкви, як внутрішньої справи держави, можна сподіватися, що опозиційні протестантські настрої будуть щораз менші і буде відбудована орґанізаційна та духова єдність тієї Церкви у згоді з націонал-соціялістичною ідеольоґією та правлінням.

Інакше справа виглядає з католицизмом. Сьогодні вже ясно, що теоретики і практичні реалізатори націонал-соціялізму за мало вахува-

лися зі силою католицизму, як релігії і міжнародньої організації. Правда, дійшовши до влади, Гітлер негайно побачив необхідність замиритися з Ватиканом, обуреним з приводу нетактів націонал-соціялістичних виявів супроти католицької Церкви й її духовників. На переговори до Ватикану виїхав був щирий і практикуючий католик, один з найчільніших дипломатів Третьої Німеччини — фон Папен. Переговори тревали досить довго та закінчилися підписанням конкордату. Але вони не залишили по собі, як видно з вдячности католицького світу до Папена, як посередника поміж католицизмом і націонал-соціялізмом, лише жаль як до ревного оборонця державних націонал-соціялістичних інтересів. Бо ось на звістку по призначення Папена послом у Відні, австрійський католицький єпископат оголосив прилюдного листа проти Папена. Річ ясна, що куліси тої заяви безперечно скривають у собі чисто політичну інспірацію, яка мабуть сягає і до Італії й до Франції, що в австро-німецькім конфлікті станули спільним фронтом по стороні Австрії. А проте виступ австрійських католицьких єпископів залишився фактом, який звернув увагу на німецько-католицький конфлікт.

Багато поважнішим другим фактом це вислід останнього німецького плебісциту. Коли люди почали ближче приглядатися пятиміліонам голосів, які впали проти Гітлера — то зі здивуванням ствердили, що походять вони не так із промислових осередків зі засидженими комуністичними впливами, як із католицьких провінцій. Виявилося, що свою нехіть до нинішнього правління найвідважніше висловили німецькі католики. Правда, 80 відсотків голосів за Гітлером це величезна виграна і ми вказували вже на цьому місці, що лише сліпі та злобні можуть заперечувати значіння цієї справжньої перемоги націонал-соціялізму і його творця та вожда. А всеж, коли на цій перемозі є деякі тіни — то цією тінню є саме опозиція католиків: вона є багато більшим моральним ударом для націонал-соціялізму і глибшою внутрішньою та міжнародньою його проблемою, ніж опозиція соціялістів і комуністів.

Як внутрішня проблема, цей конфлікт постільки складний, що з одного боку безумовно деякі тези націонал-соціялізму суперечать католицьким засадам, (нпр. расизм), з другого боку деякі околиці Німеччини, нпр. Надренія. Зах. Баварія чи Саксонія, є суцільними католицькими округами. Вихід з цієї трудної ситуації був би можливий, колиб у щоденній практиці нова державна адміністрація поводилась на кожному кроці обережно й тактовно. На жаль, так не було. І хоча може годі цього навіть вимагати у часах революції, що знову таки це не змінює самого факту переслідувань. Особливо голосними стали розпорядки і протикатолицькі виступи Юлія Штрайхера, одної з чільних постатей націонал-соціялізму у Франкфурті. Траплялись теж і в Берліні випадки нпр. розгрому крамниць з церковною утварю та побиття католицьких духовників.

Очевидно, що такі нетакти чи виступи, диктовані партійно-революційним фанатизмом, викликували лише реакцію. У німецькім католицькім світі найшлись одиниці з великою цивільною відвагою. Проповіди і пастирські листи мюнхенського кардинала Фаульгабера оточили його ореолом героя. Почуваючи за собою Ватикан і співчуття всіх католиків у світі, німецькі католики сміливо борються за свободу віри. Ця боротьба і ці дисонанси саме й найшли вислів при останньому плебісциті.

Слушно звернув увагу один льондонський часопис, що на боротьбу з аж чотирма інтернаціоналами: лібералістичним, соціялістичним, комуністичним і католицьким — не може собі дозволити навіть Адольф Гітлер. Цей останній сам цього свідомий. Вказують на те останні його промови, між ін. ціла частина великої промови у Гамбургу, в якій він заявляє потребу респектувати права католицької Церкви у Німеччині, в рямках обовязуючого конкордату, та переконання її членів. Найбільшу трудність в угідненні націонал-соціялістичної ідеольогії та прерогатив Церкви творить проблема виховання молоді. Ту саму трудність переживало й італійське громадянство у перших початках приходу до влади фашизму. Державний розум Мусолінія та італійський патріотизм низів і верхів католицької Церкви в Італії довів до повної гармонії поміж державою і Церквою.

Можна сподіватися, що те саме станеться і в Німеччині і що державний розум Гітлера одна-ково приборкає занадто велику ревність поодиноких націонал-соціялістів, як теж зліквідує ниніщні конфлікти з Ватиканом. Буде це чергова перемога націонал-соціялізму, який покищо переходить практичну школу творчої життєздатности.

У 20-ті роковини вимаршу Українських Січових Стрільців.

Проповідь Преосв. Єпископа Івана Бучка на Луговому Святі дня 26. серпня ц. р.

Славе Ісусу Христу!

Запрошений Проводом Великого Лугу на нинішне свято посвячення Лугового Городу радо приходжу до Вас, дорогі юнаки й юначки, і тішуся дуже, що маю нагоду подякувати Вам за численну Вашу участь у минулорічному святі, яким український нарід віддавав поклін Христові Спасителеві в ювилейному році, жертвуючи Йому свою молодь. І Ви юнаки і юначки зрозуміли заклик нашої Церкви і поспішили на свято. Я радію, що нинішньою своєю присутністю на Вашому святі можу Вам віддячитися за те, що Ви вашими организованими рядами причинилися до збільшення величі свята УМХ. Але крім того приходжу до Вас і з пастирського обовязку.

Нинішне свято посвячення площі Великого Лугу, це не пуста формальність. Це подія великої моральної вартости, бо з неї пробивається віра Вашого Проводу і зрозуміння, що при наших найбільших зусиллях і при нашій праці потрібна благодать Божа і Боже благословення. Провід В. Лугу дав доказ, що зрозумів слова святого письма. Коли Господь не збудує міста, даремна праця будівничих; коли Господь не стереже міста, даремна його сторожа. Тому я радо прийшов до Вас на площу, щоб її посвятити та щоби з вами помолитися за Боже благословення для Вас і для цілого нашого народу, бо не знаю, чи є на світі другий нарід, що більше відчував би потребу такого Божого благословення. Благословлю площу, яку Ви просто надлюдськими зусиллями довели до такого гарного стану. Честь Вам луговики і луговички, що Ви не пожалували безкорисної праці і показали, що Ви є готові і на найбільші жертви, колиби цього зажадав Провід Великого Лугу, Провід Нації, Господь Бог. Черпайте тут на цій площі здоровля, бо в здоровому тілі здорова душа і навпаки: без здорового тіла нікчемніє душа, пропадають одиниці й цілий нарід. Бо нам треба сильних рук до тяжкої праці, треба сильних ніг, щоби дігнати тих, що нас випередили. Треба сильних нервів, щоби зберегти спокій у критичних хвилинах; треба сильних легенів і сильного серця, щоби не стратити віддиху; сильних очей і вух, щоби ми бачили і чули, що діється кругом нас. А вправляючи мязи памятайте і на обовязок плекання духа. Плекайте чесноту, дисципліну і послух, бо нині панує таке безладдя й анархія, що їх тільки послух і повіря до чесного Проводу може побороти. На Вас луговики й луговички наша надія, що Ви будете плекати християнські чесноти та поборювати анархію. Нині кожний думає, що є покликаний до Проводу Нації, наслідуючи Людвика XIV., що заєдно повторяв: „Держава то я". Неодин каже з нас: „Україна це я". А так не може бути. Нам треба тепер гурту людей, які з притиском поворялиб, що нація, батьківщина — це ми всі, що в поті чола несемо всі труди щоденного життя, сповняємо обовязки і несемо відповідальність. Не крик, але життя наше у відповідному моменті треба посвятити на жертівнику нації.

Радію дуже, що це нинішне свято Ви злучили з 20-літтям вимаршу Українських Січових Стрільців на війну. Які веселі і сумні спомини насуваються при згадці вимаршу чет Українських Січових Стрільців у поле. Хто мав щастя бачити, як машерували ті карні чети У. С. С., ті гордощі наші з піснею на устах: „Гей у лузі червона калина похилилася", що вірили в те, що нашу славну Україну розвеселять, — той знає, які сподівання народу лучилися з ними. Всі вірили, що „розкуються незабаром заковані люди, настане суд".

Але „встоятись не було сили", а зажурена „мати тяжко заридала". Багато, велика більшість з них спочила на віки в сирих могилах. І здавалося, що нема на їх місце зорганізованих спадкоємців тієї великої ідеї Українських Січових Стрільців. Тішуся дуже, що ви нині перед цілим світом заявляєте себе спадкоємцями тієї ідеї, що будете продовжати їх традицію, поки „мати усміхнеться, заплакана мати". Тому з цілого серця, юнаки і юначки благословлю Вас і бажаю, щоби Ви були гідними спадкоємцями і наслідували їх жертвенну геройську любов до батьківщини. І Вас, шановні гості, прошу, позвольте мені й у Вашому імені зложити отому дорогому нашому юнацтву найкращі побажання, які маєте у Ваших благородних серцях.

Дай Боже, щоби розійшлися й пропали хмари, які від якогось часу наступали. Дай Боже, щоби Ви зростали не з року на рік, тільки з дня на день. Памятайте, що є теж ще організації понад всіми, як Католицька Акція і К. А. Української Молоді, яка теж створена для поборювання анархії, для виховання молодого здисциплінованого покоління на відвічних християнських засадах. До тої організації треба Вам усім належати.

У Вашому громадянському, прилюдному житті старайтеся кермуватися старою католицькою засадою. В конечних справах єдність в сумнівних справах свобода, у всіх справах любов. До таких конечних справ, що повинні обєднувати всі стани, всі кляси, партії, всі українські серця — належить в першій мірі співпраця з церквою католицькою, що є запорукою не тільки спасення душ наших, але запорукою ладу, справедливости, моралі, двигнення й сили народу. Такі конечні справи: то підпорядкування особистих інтересів загальним інтересам, то забезпечення істнування українського племени, то освіта й культура нації. У тих справах нехай між нами буде єдність. Крім конечних справ є ще справи політичні чи суспільні, яких дотепер не вирішило ані Боже обявлення, ані наука, а які щойно вирішить життя й історія, над якими можна ще дискутувати і мати ріжні погляди. В тих справах можна й треба користати зі свободи, яка повинна бути рівна для всіх, а до противних поглядів треба відноситися з любовю, що має силу поконати всі труднощі і побудує мости навіть понад береги пропасти. А ненависть нехай пропадає, бо вона отвирає пропасти, вона руйнує, зриває мости, вона є більшою небезпекою між затії ворожі. У всіх справах нехай нас єднає любов, бож ми діти одного народу, ми всі прямуємо до одної цілі.

Благословлю Вас і Ваші родини і Ваших знайомих та приятелів і все, що дороге Вашому серцю. А з Вами благословлю цілу українську молодь і цілий український нарід, а особливо тих наших братів і сестер, що там за Збручем конають у страшних муках у царстві антихриста.

Вас браття взиваю, щоби Ви звернули хоч на хвилину свої думки там за Збруч і просили Всемогучого Бога, щоби зволив відвернути свою караючу руку, яка від століть зависла над нашим народом та щоби дав нам змогу піднестися і позволив сповнити нашу місію у світі.

Благословеніє Господнє Отца і Сина і Святого Духа да спадет на Вас і пребудет с вами всегда нині і присно і во віки віков.

ЗМІСТ ПРОМОВИ ЗАСТУПНИКА ГОЛОВИ В. ЛУГУ п. М. КОЗЛАНЮКА.

Лугове свято і посвячення Лугового Городу Головна Старшина В. Лугу рішила відсвяткувати у 20-ліття вимаршу Українських Січових Стрільців на поле бою. 20 літ минуло, коли в Европі закипіло. До боротьби стануни великі держави за поширення свого панування. І ось у такий час український народ стає до бою за свою волю.

Український Січовий Союз від 1913 р. формує організації Українських Січових Стрільців. Ідейна молодь заповнила їх ряди. І закипіла праця! Там при вул. Коперника ч. 5, де нині продовжує січову працю Великий Луг, була перша кузня українського народу, де гострено мечі та гартовано молодих людей до нерівного бою з Москвою.

Вперше на великому січово-сокільському здвизі в червні 1914 р. виступає перед українським громадянством 500 озброєних Українських Січових Стрільців, які стали завязком українського війська. І народ відчув інстинктом, що зближається буря; зрозумів що людська кров змиє і змінить карту Европи та нарисує кордони Української Держави.

20 літ минає, як з теперішньої домівки Великого Лугу при вул. Коперника ч. 5 у Львові вийшла перша, зорганізована на військовий лад сотня Українських Січових Стрільців. З тієї домівки пішли і дальші сотні українського легіону. 20 літ минуло, як горді, завзяті юнаки пішли здобувати собі славу, а народові честь. І цю славу оспівує до нині весь український народ від верхівя Тиси аж по високий Кавказ. А тепер український нарід в біді і горю жде, коли з тієї самої домівки вийдуть наслідники тих, які пішли у бій кровавий перед 20-ти роками.

Ті, що вернулись рук не закладають, але від 1921 р. серед зневіри українського народу під проводом Старшини Повітової Січи з

Львові йдуть на село. Відновлено 50 товариств. Коли деді не далось їх відновляти, засновується Луги. Цілий край вкрився сіткою Лугів, які зазивлені в велику мету своїх попередників Українських Січевих Стрільців поборять усі перепони.

Нині посвячення Лугового Городу. Це срібний епізод у нашій праці. Бачите! У тім Луговім Городі перевернено землю. Беріг цієї високої гори на 9 м. треба було скопати та перевезти до 30 тися кубічних метрів землі. Тут вложено 3 тисячі робучих днів та видано багато гроша. Тяжко приходилося нам нераз. Одначе терпеливо, спокійно й завзято ми здобували крок за кроком місце, де в сяйві золотого сонця буде рости наша сила. Власними силами боролись ми і не ждали від суспільности допомоги. І хоч на нас сипались наклепи, мовляв Лугова організація дістала гроші від уряду фізичного виховання на уладження Лугового Городу, ми завзято копали з дня на день власними силами ці гори.

Від Головної Старшини Великого Лугу заявляємо, що не тільки не дістали ніяких грошей від ніякого уряду, але по гроші до ніякого уряду та чужинців ми ніколи не звертались. Цей наклеп не спинить Лугового життя.

А ми будьмо готові, бо теперішній час куди більше непевний, як 20 років тому. Тепер ще більше, як 20 літ тому очі виголодженого та замученого українського народу дивляться на галицьку землю як на зорю свого спасення. Галицькі українці з гордістю повинні взяти на себе цей обовязок та не завести надій страдального народу під московським ярмом. Мусимо бути готові, щоби не прогавити часу, який може бути для нашої нації вирішним. Мусимо покинути всі сварки. Кожний луговик і луговичка має видержати на своїм становищі карними та слухняними своїй старшині Великого Лугу. Наклепів не слухаймо, але за те станьмо всі плече об плече до праці. Тільки послухом, дисципліною створимо силу і розженемо хмари та виповнимо свою сторінку в історії золотими буквами. А Ви достойні гості відтримайте зорганізовану молодь у Лузі.

* * *

Справлення помилки.

У вчорашньому звідомленні з Лугового Свята закралася друкарська помилка, яку на цьому місці справляємо, а саме: в останньому реченні першої частини звідомлення пропущено слово „такий". Це речення після справлення буде виглядати так: „Всі вони були незвичайно мило заскочені таким цінним набутком для українського населення у Львові як добре влаштований Луговий Город".

Заспокіймо тугу наших скитальців!

Розкинені по всьому світі українські громади. — Пригадка незавидної долі українців в італійському полоні. — Необхідний комітет для висилки газет і книжок у далекі світи. — Завдання Всеукраїнського Національного Конгресу.

Таке гасло нестись мусить з уст кожного українця, що співчуває хоч частинно нашим землякам, що примусово опинились на чужині. Розбрились наші брати майже по цілому глобі й опинились там, де навіть не снилось українцеві побувати: у Марокко, Єгипті, Індії, Полінезії, тощо. Як вони там живуть, не важко відгадати! Правда, серед них є і такі, що їх матеріяльна ситуація може й краща — та в усякому випадку не гірша — від ситуації тисячів безробітних і невважних у краю. Маси емігрантів — очевидно — коротають свій вік у сірих злиднях. Та не про те будемо тут говорити як їм помогти матеріяльно, коли сам край потребує допомоги. Є справи багато важніші, а нам таки під силу.

Час до часу появиться у наших часописах звістка, що десь там ще й до сьогодні, от хочби в Єгипті, проживають наші люди свої дні у військових концентраційних таборах, що палить їх там жага за рідним писаним словом з батьківщини, якого вони рідко коли мають щастя почути. Коли дістануть до рук примірник українського часопису — тішаться як діти, він стає для них радісною і дорогою євангелією, з якою носяться з одного шатра в друге...

Скільки ще таких українських таборищ находиться у незнаних нам краях, правдоподібно наше громадянство і його провідники ледви чи знають?!

Такий сумнів виринає на підставі фактів з недавно минулих літ 1918—1920, коли то багатотисячні маси українських полонених в Італії оставали не то без політичної помочі, але взагалі без ніякої моральної розваги від наших молодих дипльоматичних станиць та емісарів. Серце боліло тоді, коли бачилось зовсім протилежне трактування своїх „табористів" польськими чинниками. Серед таких невідрадних обставин духовий провід наших полонених спочив тоді в руках ідейних інтелігентів і свідомих одиниць селянського стану зпоміж тих-же самих полонених. З конечности творилося „свою" політику „повороту на Україну", політику офіціяльно підкреслювану перед таборовими командами. Освідомлювано своїх з нашою національно-політичною ситуацією на крихкій підставі італійських газет (бо наших ніхто не бачив ані одного примірника!) „відповідно" інформованих не-українськими інформаторами, — інформовано чужинців (італійців з Італії й італійців з південної Франції, що служили в італійському війську, навіть генералів, що побували колись в Росії), заперечувано очевидні брехні, що їх передруковувала італійська преса, — хоронено душу українського вояка перед большевицькою заразою, яку розносили і поворотці з російської неволі і численні самі італійські вояки, що захоплювалися большевицькими гаслами газети „Avanti". Скільки тоді турбот було, щоби боронитися, бев нічної помочі, перед клеймом „большевизму", що його вища італійська команда дошукувалася серед наших людей!

І колишні українські полонені з італійських таборів тямлять ще, як почався роздор поміж галичанами і наддніпрянцями, як численні наші вояки оптували в користь італійської й інших держав і т. д. І по нинішній день нікому не відомо, скільки наших вернулося тоді до Галичини, скільки осталося в Італії та скільки розбрилося по світі. Хто компетентний про це знати?

Ми навмисне трохи довше зупинилися над тою одною сторінкою нашого минулого, щоби на прикладі, який ще живе у живій памяті багато наших людей, вказати на величезну вагу завдання: заспокоїти тугу наших скитальців, даючи їм до рук здорову національну пресу, якої змістом зуміють вони не тільки між собою поділитись. Наша скитальщина перестане тоді бути гиллям відрізаним від матірнього пня!

Тому нашим безумовним обовязком повинно бути: зібрати всі адреси, де находяться більші, а то й менші осередки української воєнної, політичної і заробіткової еміграції, та передати їх комітетові, що його повинні ми оснувати побіч „Книжки на захід", на адресу якого треба громадно і даром жертвувати українські національні часописи і деякі книжки, головно історію України і малі підручники мови даного краю, зі словниками, так, щоби той комітет міг наладнати бодай одну в тижні експедицію нашим подвійним страждальцям.

Явище такої філянтропії в нас ненове, але воно не має застосування супроти тих, про яких ми зовсім забули.

Зреалізування цього діла не лише заспокоїть нестерпну тугу наших скитальців і дасть їм духовий корм, але й збереже їх перед заливом чужини і принесе ту загально-національну користь, що піднесе авторитет українського імени серед своїх і чужих: мовляв „опікуються нами", „дбають про нних"!

Цілою проблемою української еміграції та скитальщини займеться докладніше напевно наш будучий Всеукраїнський Національний Конгрес.

Колишній довголітній скиталець.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 29. СЕРПНЯ 1934.

Р. КУПЧИНСЬКИЙ.

ДО ПОЧАЄВА

IV.

Тераса Успенського Собору подібна до тераси Святоюрського у Львові. Такі самі камінні ліхтарні, балюстрада і загалом Почаїв робить враження львівського св. Юра, тільки що більший і вище положений. Вид з тераси чудовий. В котрий бік не глянути — лани, ліски і горби... далеко-далеко. На заході мріє другий монастир — підкамінецький. Стоять ті два монастирі напроти себе, два бастіони двох віроісповідань, один римо-католицький — другий православний, а обидва чужі. Аж дивно, що почаївські монахи, маючи такий вид, не розширили свого світогляду. Здається рідко коли дивляться зі своєї гори на українське море довкола Почаєва.

Чи тільки довкола?...

Під Успенським Собором, друга церква, а там у підземеллі третя. Всюди монахи і всюди... московщина, хоч така, що навіть я — галичанин уважаю її за російсько-українській жаргон. Здається більшість монахів наські люди, тільки несвідомі, або й переконані про „єдину неділиму". Нерадо відповідають нам і непривітно дивляться на нас. Видно не припускають, що галицький інтелігент-українець може перейти на православіє і не стараються прихилити його до себе.

Мають рацію. Поминувши всі догми, родина Почаївської Лаври відстрашилаб кожного з них.

Один одинокий дверник, що так рішучо здержував наше авто, спокусився навернути нас, але про це згодом. Перше треба ще зайти в монастирську книгарню, може там є який слід, що тому пятнацять літ була тут українська держава, а від тисячів літ живе тут український нарід.

Книгарня невеличка, зате великий книгар. Молодий, здоровий парень, якому борода щойно засіялася. Монаша шапка робить його ще вищим, а широкі плечі виповняють пів книгарні. Решта книжки релігійного змісту і всі російською мовою.

— А українських книжок не маєте? — питаю.

— Не видають — відповідає по українськи. Але дещо маємо.

І показує мені одну-одиноку брошуру: „Життя святого Йсана".

Богу дякувати і за те. Маю враження, що як на монаший склад Лаври — то це дуже багато, хоч як на Почаїв — дуже мало.

Українська мова книгаря, його добрі, всміхнені очі захочують до розмови.

— Скажіть, будь ласка, як воно так: З усіх усюдів Волині, Полісся і навіть з Галичини приходять сюди люди, а ви їх годуєте московськими книжками?

Монах трохи ніяковіє і спускає очі. Може й сказав би дещо про це, але боїться, може й сам поповнив би цю аномалію, але не має сили.

— Не видають нічого — повтаряє мені. — Ми гогдавалиб.

А я маю враження, що і витавалиб і продавалиб, якби прочани жадали. Ніде правди діти, море що довкола Почаєва, хвилює, шумить але не бє якслід у почаївську скелю. Хвиля хоч і докочується до мурів не вискакує аж на терасу. Коли б тисячними брисками розскочилася по монастирському подвірю, то напевно зачіпилаб і книгарню...

Почаївські монахи — Василіяни. Де-де порівняти їх до греко-катол. Василіян, з їхніми виданнями! Книгарня в монастирі в Жовкві, а книгарня в монастирі в Почаєві! Яка величезна ріжниця і скільки літ лежить як пропасть між ними. Хто цю пропасть засипле і як?!...

При вїздовій брамі чекав на нас монахдверник. Коли ми вийшли з книгарні, сам нас зачіпив.

— Якжеж вам понравілас нашая Лавра?

(Далі буду переповідати розмову українською мовою, бо російської ні я ні дверник не знаємо!)

— Гарна, дуже гарна. Одно біда, що не українська.

— Ніколи не була і не буде — сказав твердо монах і зробив такий рух рукою, що мене застановило. Рух зовсім не забручанський...

— Ви звідки родом? — питаю.

— З Галичини. З села Білки, перемишлянського повіту.

Ми щиро засміялися. Бороду запустив, мову покалічив, „камилавку" на голову вбрав а рухів не потрафив змінити.

— То ви з перемишлянського повіту!? — дивується один з моїх супутників. — Чогож ви так мову попсували?

— Не попсував, а навчився. Це справжня руська мова.

Уявляю собі радість справжнього москаля, що слухав би своєї мови з уст такого знавця як цей перемишлянсько-почаївський лінгвіст.

— А як ви сюди попали? — питаю.

Адольф Черний — чеський приятель українців.

І). Чому чехи є русофілами? — Ріжниця між українофілами і приятелями українського народу.

Кажу чеський *приятель* українців, а не *українофіл*, бо серед чехів українофілів було чимало, але справжніх приятелів українського народу, на жаль, обмаль. Це не докір, але просте констатування факту, що, річ ясна, має свої причини та мотиви.

Ніде славянофільство не було й не є так поширене, як серед чеського загалу. Чеська національна ідеольогія від самого початку була й усе лишається славянофільською. Але в ній домінує виразно й непереможно *русофільство*. *Москва* була й є славянською Меккою чеського народу, незалежно від того, хто й як у ній панує. Передвоєнне чеське русофільство масово захоплювалося царською Росією. Сьогодні воно є чим далі все більше *совітофільське*. Але колиб замісць Сталіна у Москві сидів Мусоліні або Гітлер, чеське русофільство булоб напевне прихильником російського фашизму чи гітлеризму. Бо для чехів уся справа в Росії, як такій. Політичний режім Москви є річчю підрядною.

Чехи, як демократи — проти диктатури. Чеська громадянська опінія рішучо й різко осуджувала та осуджує злочини італійського фашизму або німецького гітлеризму. Але, — за винятком крамаржівського табору, — вона майже не протестувала проти безмежних злочинів *совітської* диктатури та терору Чеки. Коли торік вся світова опінія протестувала з приводу *голоду на Рад. Україні*, найменше реаґувала на цей жахливий факт чеська преса. Чеські журналісти, що цього року побували в СССР (І. К. Бенеш Панґрац) — ніде голоду на Радянщині не бачили й совітські внутрішні відносини змальовують у досить ідиличних барвах. Чому? Бо Совіти — Росія: найбільша славянська держава й нація.

Ось чому спорадичне чеське українофільство все мало якісь застереження й ніколи майже не підносилося до шабля безпосередньої приязні. В ньому все було десь заховане якесь *але*. Скорше чи пізніше чеські українофіли опиняться у протилежному таборі, починаючи від великого чеського історика й „батька народу" *Ф. Палацького*, що був одним із перших оборонців української справи серед чехів: що в 1849 р. підніс її на форумі австрійського парляменту в Кромержіжі, але який після австро-угорського дуалізму (1867) — поїхав до Москви, рішучо порвавши з австрославізмом, одним з чільних ідеольоґів якого він був.

А скільки з новітніх чеських українофілів пройшло цим традиційним шляхом?! *Я. Нечас*, колишній ентузіяст української справи у 1918—20 роках, автор заклику до мирової конференції за оборону України (маю на увазі його брошуру: *Прошу за один славянський нарід*): перший посол із Закарпаття; побувавши перед пару роками на Радянщині й зокрема у Харкові, він вернув звідки здекларованим *совітофілом*. Парадоксом є, що саме „ударна" українізація під проводом Скрипника вплинула на нього таким чином. Або дальший приклад: чеський музикольоґ проф. *Зд. Неєдлий*, великий знавець української пісні; захоплений прихильник Української Республиканської Капели та мистецтва О. Кошиця: автор знаменитої розвідки про цей хор — віддавна вже у таборі чеського авангардного совітофільства.

Словом, для чехів Москва це справа *серця*, що добре зазначив Т. Ґ. Масарик. Її вони іноді критикували та навіть лаяли, але все *любили*. *Україна* — цікавить їх. Але до неї їхнє відношення диктувалося й кориґувалося *розумом* і політичним інтересом. Дорога з Праги до Москви все вела й веде **навпростець**, але до Києва вона давніше йшла через Відень, а тепер — через *Берлін*.

Над чесько-українськими взаєминами віддавна тяжила змора аґресивного пангерманізму. Сьогодні ці взаємини ускладнюються подекуди питанням *словацьким* (багато чехів добачає анальогію між московсько-українським й чехословацьким стосунком, звідки їхня програмова резерва до укр. самостійництва) та *підкарпатським* (Чеські москвофіли в укр. рухові на Закарпатті не знати чому добачають небезпеку *іреденти*, не бачучи одночасно, що саме закарпатське оранжерійне москвофільство є наявно ревізіоністичним і назовні замаскованим лише мадяронством).

Цей вступ буцімто не до теми. А проте він був потрібний, щоби зясувати ріжницю між чеським *українофілом* і *приятелем* українського народу *без застережень*.

Наприкінці цього вступу одно зауваження для оминення можливих зайвих непорозумінь. Для мене ставлення чехів до українців є питанням *розуму* та зі становища славянських взаємин справою славянського *обовязку*. З тим більшим признанням і без жадних застережень мушу визнати величінь тої допомоги, якою чехословацька держава підтримала культурно-національну працю української еміґрації після війни. Як вона давала не москалям — це зрозуміле й мовляв, у порядку сентименту. Але для українців, доля яких для чехів ніколи не була й не буде справою серця. У цьому саме шляхотна велич чеського народу, що таким чином дав незабутний доказ свого реального й творчого славянофільства.

О. І. Бочковський.

(Докінчення буде.)

— З царськими військами. Я — бачите — „русскіх убежденій".

— А як стали православним?

Монах усміхнувся.

— В Галичині всі православні. Мій дід був уніятським дяком, але все казав: „Австрія знищила нашу тверду віру".

— Виходить, що та проклята Австрія не тільки видумала українців, не тільки замордувала святе „йор", але й тверду віру знищила?!

— Так так — махає головою монах. — Ви переберіться за „сищика" і підіть між дяків, то побачите: всі вони православні.

Як він собі уявляв це перебрання за „сищика" — не знаю. Можливо так, як був убраний тип, що весь час нам асистував. Значить: жовті черевики, сиве убрання, русяве волосся і дурна міна...

З церковних справ перескочив наш родимець на політику і почав нас навертати на „адін народ". Викотив усі арґументи, які знав з читальні Качковського в Білці, з царських і з денікінських військ і з почаївської книгарні. Коли вкінці дійшов до української державности, почав горячкувати. Треба було урвати розмову, бо і вечір зробився і шкода було чоловіка.

— Ми до нічого не договоримось — кажу йому на відхіднім.

— Пачему?

— Бо ми щось трохи знаємо, а ви таки нічого.

Дверник занімів, а ми використали цю хвилю і сіли в авто.

Відітхнули з полекшою, а з нами відітхнув наш ангел-хоронитель, бо збувся врешті клопоту.

Ліґа Націй, большевики і швайцарська публична опінія.

(УП) Чим ближче речинець вступу большевиків до Ліґи Націй, тим горячіша дискусія ведеться з того приводу в швайцарській пресі. Ще більш актуальним є це питання в народі. Там в дискусіях видвигаються такі арґументи, які дуже рідко находять доступ до преси. Часами поміт но навіть нарікання за пресу, що не пише про все те, що нарід хотів би читати і знати, а саме про те, що в Совітах народ цілими міліонами з голоду вимирає. На загал швайцарська публична опінія є проти вступу большевиків до Ліґи Націй, хоч тимчасом швайцарський уряд не висловлює своєї думки. Треба припускати, що на нього йде натиск деяких европейських держав в тому напрямку та застрашування ріжними способами, як інвазія національ-соціялістична, фашистівська і т. п. Зате дуже зручно виминається виясненя небезпеки большевицької інвазії.

бурення публичної опінії в Швайцарії доводить до того, що нарід просто каже, що як хтось залежить на тому, щоби мати большевиків в Ліґі Націй, то може їх собі приймати, але в тому випадку хай забере собі всю ту Ліґу разом з новою її палатою і хай еміґрує зі Швайцарії. Прихильники большевиків, т. зв. комуністична партія Швайцарії, яка виказує дуже мале число членів, ведуть протилежну пропаґанду. Дивним дивом в останньому часі звилось у Швайцарії багато молодих людей, що парадують в червоних сорочках на ознаку своєї відданости Москві. Все це робиться з пропаґандивних оглядів як підготівка для приняття Літвінова в Женеві.

Европа інтересується далеко-східним конфліктом.

(УП) В звязку з загостренням далекосхідного конфлікту дискутується в европейській пресі питання про вступ большевиків до Ліґи Націй і всі ті пляни, що можуть виринути в Европі, колиб дійсно прийшло до конфлікту. „Дейлі Геральд" висловлюється за приняттям Совітів до Ліґи, хоч при цьому має застереження морального характеру, які більше значать, чим всі зовнішно-політичні комбінації. Один зі співробітників тої газети був на Україні і пише про тамошні відносини. Редакція зі свого боку твердить, що мешканці України краще живуть, ніж всякі інші народи в Совітах. „Морнінг Пост" виступає остро проти Совітів і пропонує Европі трошки зачекати з приняттям большевиків до Ліґи, доки вони не сповнять деякі передумови до цього, як свобода віри, вільна торговля, вільна праця і т. п. Французька преса вже займається тим, що робити, колиб акція Ліґи Націй для полагодження конфлікту не вдалась. „Еко де Парі" пише, що Америка, Анґлія й Франція повинніб в тому випадку повести переговори про признання Манджу-Ко, бо так чи сяк вони мусять це колись зробити. Особливо Франція мусілаб це зробити тому, що далекосхідний конфлікт ослабив би Совіти в Европі і посилив би Польщу. „Ер Нувель" пише, що Японія тому аж тепер взялась до Совітів, бо досі вона сподівалась, що в Европі створиться протимосковський фронт. Ця газета твердить, що японська аґресивність стоїть у звязку з Німеччиною, яка дає Польщі вільну руку на Україні по пляну Розенберґа. Якби не розумувати, то далеко-східний конфлікт відіб'ється й на Европі та доведе до деяких змін у ній. А це для Франції не бажано, тому треба попирати большевиків. Поволі вилазить шило з мішка. Дуже зручно оминається тут обставина, що й в цьому всьому й українці скажуть своє слово і то тверде

Справа російських довгів і торговельна умова з Америкою.

ЛЬОНДОН, 27. 8. ПАТ. Вашинґтонський кореспондент „Таймсу" заповідає можливість заломання переговорів між Зл. Державами і Совітами в справі довгів і торговельного трактату. Хоча переговори офіціяльно ще відбуваються, американський представник утратив надію довести їх до успішного закінчення. Остання нота амбасадора Трояновського мала запропонувати поладнання справи довгів під умовиною, що Зл. Держави рівночасно згодяться на ліберальне признавання торговельних кредитів для Совітів. Американський уряд підчас переговорів держався принципу, що справа довгів повинна бути зовсім незалежна від торговельного трактату.

З теки ґрафольоґа.

Що каже нам письмо дитини?

Загал людей здебільша тої думки, що дитячі письма не є настільки вироблені, щоби чадавалися до графольоґічної аналізи. В дійсності воно не так! Кніґґе, автор на весь світ знаної книжки „Про поведінку з людьми“, каже у своїм творі: „Діти, які я виховував училися теж у мене писати. Спершу були всі письма до себе подібні. В короткому часі почали появлятися у кожного з них характеристичні прикмети письма.

При ближчій обсервації можна було вже розпізнати деякі риси вдачі: Дрібничковість у праці, непевність у власні сили, душевна отяжілість та хист порядку, оце були головні прикмети, що мені вдалося запримітити.“

З огляду на брак багатьох індивідуальних рисів характеру, що їх находимо в письмах людей з виробленою вдачею, ґрафольоґічна оцінка письма дитини виходить досить неповна. Вона обмежується тільки до ствердження деяких прикмет характеру. Аналізу утруднює у великій мірі невиробленість письма. Подібні письма находимо теж у людей, що дуже мало пишуть і кожний практичний графольоґ знає, як важко воно в такому випадку видати влучну та обширну оцінку. Однак, коли взяти під увагу всі ті трудноші, то всетаки можемо сміло твердити, що деякі прикмети вдачі дитини даються легко розпізнати. В першу чергу вроджені прикмети характеру; далі в залежності від віку та вправи в писанні ті риси, що повстають постепенно через вплив окруження на дитину та спосіб її виховання.

До переведення аналізи дитячого письма може братися тільки рутинований ґрафольоґ. Є це доволі тяжка праця, тим більше, що крім влучної аналізи мусить графольоґ здати собі справу, в якому напрямі розвинеться вдача дитини та як треба її повести, щоби через відповідне виховання можна було зменшити або викорінити деякі існуючі вже хиби характеру.

Але графольоґічний розслід письма дитини не має тільки на ціли прослідити її вдачу. Не менше важним чинником являється тут прослідження поодиноких здібностей та нахилів дитини. Їх використовується зокрема при порадах у виборі звання.

Річ ясна, що аналіза письма не може тут заступити психотехнічного іспиту. Вона годиться тільки до його доповнення і зокрема є вартісною, коли річ іде про дослід моральних рисів характеру та деяких душевних настроїв дитини.

Деякі загальні прикмети вдачі зазначуються так сильно у письмі дитини, що кожна людина може їх з легкістю розпізнати.

На загал розріжнюємо у дітей два головні роди письма; одно з них це письмо велике, писане звичайно дуже широко з відповідно сильним натиском. Друге дрібне, писане вузько, без натиску, тонко, часто з сильними заокругленнями. Перше вказує на характер, що визначається певністю себе, відвагою та енерґією. Друге є ознакою боязливости, несміливости та надмірної чутливости. Письмо, писане гострими кутами та сильним натиском, є ознакою впертости але й витревалости. Постійна зміна кута нахилення в одному й тому самому письмі, вказує на брак самостійности. Нервові та сильно вразливі діти мають тонке, сильно на право похилене та на загал досить нерівномірне письмо.

Зле виховані, химерні діти, що люблять звертати на себе увагу цілого окруження, визначаються здебільша великим письмом. Зокрема великі букви тут сильно зазначені. Зближені формою та виглядом є письма зарозумілих дітей. Зарозумілість та гордість проявляється в сильно розвинених ключках та надмірно великих довгих буквах. Еґоїзм находить в письмі дітей та осіб старших свій прояв у сильно в ліво закинених (закривлених) гачках над буквою „й“. Коли річ іде про матеріяльний еґоїзм, тоді слід перевірити відношення між долішніми та горішніми довжинами букв. Сильне зазначування долішніх довжин (на приклад у буквах „з“ та „д“) є ознакою матеріяльного погляду на світ, подекуди теж і великої практичности в житті.

Невідповідне, надто суворе виховання дітей причинюється у великій мірі до придавлення індивідуальних рисів характеру. Такі діти є тоді сильно стримані, замкнені в собі, часто теж скриті. У письмі проявляється це писанням вроґі замкнених букв як це стрічаємо в „а“, „о“ і „д“. Ріжнородні додатки у формі замкнених колісцят стоять в залежності від їх індивідуального вигляду ознакою нахилу говорити неправду в скрайному випадку ознакою постійної брехливости.

Та не тільки неґативні риси характеру можна розпізнати з письма дитини. Вроджений естетичний смак, купецький та організаційний хист, евентуальні нахили до технічних дисциплін, усе те кладе свою печатку на письмо дитини та робить його в меншій або більшій мірі індивідуальним, або як кажуть графольоґи „пластичним“.

Інж. Роман Крохмалюк.

Совіти і східно-китайська залізниця.

МОСКВА, 27. 8. ПАТ. Закордонним кореспондентам в Москві доручено комунікат, що містить заяву совітського заст. голови східно-китайської залізниці Кузнецова, зложену в руки манджурської залізничої управи. Совітська сторона нарікає на недостачу охорони потягів манджурської залізниці, мовлячи, що манджурські війська не стоять на висоті завдання. На вантажні потяги, ескортовані тими відділами, бувають часті напади. Дальше Кузнецов наводить низку випадків, де манджурські охоронні війська не виказали потрібної дбайливости про безпеку на залізниці. Дальше нота відкидає з обуренням манджурські твердження, немачеб урядовці східно-китайської залізниці, що є совітськими громадянами, управляли саботаж. Вкінці Кузнецов домагається інтервенції в справі припинення переслідування совітських урядовців на східно-китайській залізниці.

—o—

„Колективізація сільського господарства в Совітському Союзі.

Льондонський університет (Славянський і Східно-Европейський Відділ) видає щомісячно дуже інтересні та докладно випрацьовані „моноґрафії“, головно на східно-европейські теми. Остання моноґрафія має заголовок „Колективізація сільського господарства в Совітському Союзі“.

Автори статтей, хоч послуговуються майже виключно совітськими джерелами, подають дуже цікаві висновки. І так — на підставі тих інформацій довідуємося, що члени совітських колективних господарств мають тепер менші права ніж мали кріпаки за панщини. Оподаткування колективних господарств і їх членів таке високе, що коли його виповниться, населення голодує.

Зі статті про жнива довідуємося, що совітська влада помимо найбільших зусиль не всилі експортувати стільки збіжа, скільки експортувала Росія перед війною. Експорт збіжа зі Совітів йде виключно коштом відбирання від населення найважнішого його засобу поживи, хліба. Давніше населення мало крім хліба подостатком мяса й омасти, тепер того зовсім не має. Тому відбирання хліба спричинює негайно страшну катастрофу — голодову смерть.

(УКБЮРО ЛЬОНДОН.)

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 29. СЕРПНЯ 1934.

В. НЕСТОРОВИЧ

З ДОЛИНИ ПРУТА в долину Чорного Черемошу.

Туристичний репортаж із домішкою рідної економіки

VI

В ЛЯБОРАТОРІЇ БРИНДЗЯРНІ І ПОВОРОТНА ДОРОГА.

В туристичній стації застаємо ще „золочівців“. Мабуть тільки що піднялись зі сіна, що позволяє мені критикувати в дусі їх туристичний регулямін.

„Що з кіньми?“ — питаю господаря, скриваючи свою тривогу. Це чужа власність, а всю ніч вони паслись за моєю згодою в лісі під голим небом на обгородженій поляні. Господар заявляє, що все гаразд. „Такого не було тут, аби коні шезли — каже він, відгадуючи мою тривогу. Раз тільки вовки розігнали мою худобу, але все найшлось і страти не було. — Злодії? Бувають, але дуже рідко. Бо де продасть? Хиба за кордон з тим поїде, в Румунію, а це знову не так близько.

Розходимось. Він іде коні ладити, а я хочу ще оглянути лябораторію і зробити знимку бриндзярні.

Пан Васильчук, якого відриваю від роботи, — бо саме оба „бриндзярі“ мов хірурги, в біленьких фартухах стинають ножами шкіру з будзів, — визнається добре у своїй робітні, заставленій скляною посудою ріжної форми та слоїками і фляшками з якоюсь рідиною. Він кладе до рурки дрібку будза, наливає туди якоїсь течі, одної, потім другої, мішає, називаючи все по імені, та я швидко гублюсь у цих назвах. І ще раз щось наливає, мішає, після чого рурку вставляє у спеціяльну центрифуґу, накручує її і вона з кольосальною швидкістю кружляє. Коли по трох хвилинах виймає рурку, товщ пливає на верху, а поділка вказує кількість товщу в аналізованому будзі.

Саме, коли кінчимо нашу аналізу, якийсь гуцул привозить конем будзи з полонини. І знову одна аналіза. Вислід її некорисний (мало товщу) і газда чухається в голову, бо п. Васильчук не хоче будзів брати. Врешті годиться віддати дешевше на третій сорт бриндзі.

До мого „економічного репртажу“ потребую ще дрібку статистичних даних (бодай для форми 2—3 цифри), але жаль мені відривати людей від праці, зрештою шефа нема, а публіциста інформувати не все безпечна штука (я це добре розумію). Тому приймаю з місця запросини до обіду, які мені приносять з другої хати.

Жінка господаря, що так жагуче хотіла найти в мені ред. Шкрумеляка, божество її сина, нещасливого каліки зате на свій вік „вундеркінда“ (дзвіночок читає миґом) зготовила обід вонний „перша кляса“. Коні теж поїли рештки сіна. Пращаємо з жалем бриндзярню, співчуваючи її мешканцям у тому, що тільки раз у тиждень дістають вістки зі світу (почта мов до морської ліхтарні всього раз на 7 днів приходить) і зїзджуємо кіньми стрімкою доріжкою на биту дорогу.

Циган і Фоцька знову ліниві та згодом ідуть краще. Ми привикли до них і до твердого сідла, так що не хочеться злазити.

Погода на причуд гарна з самого ранку. Скрізь косовиця. Видно як косарі розмахують косами, то знову від клепання кіс лунають дзвінкі мельодії. Переїзджаємо знайомі райони, та вони не менше цікаві і гарні.

Жалуємо, що не маємо змоги докладніше пізнати тутешній побут. Здається нам (і мабуть це так), що тут у долині горішнього Черемошу можна ще найти ілюзію зачарованого в первісній красі гуцульского світу, не то що в долині Прута, де він уже щораз більше переходить у спогад разом із „тінями забутих предків“. Та хоч би гуцул найшовся там у новій почесній ролі! Хоч би ви там зустрічали гуцулів як власників пенсіонів, крамниць, більших розміром робітень „памяток із Гуцульщини“, тощо. А то ви — не так як у Закопаному — ледви чи переідетесь хочби гуцульським фіякром. Його немає. Носять гуцули тільки яґоди за безцін, служать виконуючи найчорнішу роботу, або руку за жебрачим хлібом витягають. І дивляться — може зі злобою а може й без — як чужий елемент розсідається і багатіє їхнім коштом.

—o—

Конференція аґрарних наук.

БЕРЛІН, 27. 8. ПАТ. В Бад Айзен під Гановером відкрито вчора міжнародню конференцію аґрарних наук при участи 100 представників 15 держав. Покликав її перед 5 роками англієць Ельгірст задля виміни думок між ученими аґрарних наук з цілого світу.

Неймовірна морська глибина.

МОСКВА, 27. 8. ПАТ. З покладу ледолому „Ермак" спущено сонду, яка осягнула глибину 23.000 метрів, яка творить рекордову, досі не новану глибину моря.

По широкому світі.

— Канцлер Шушніґ вернувся вчора до Відня, витаний на двірці многолюдною публикою.

— В Білгороді розпочалися в неділю наради славянського рільничого конґресу.

— В часі летунського турніру в Брасові склалася катастрофа, наслідком чого згинув румунський капт. Губерт.

НОВИНКИ

— ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

— ПОДАЄМО ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, що всякі оповістки про загальні збори, концерти, відчити, товариські сходини, посмертні згадки та вістки особистого характеру містимемо тільки за оплатою. — Адміністрація „Діла".

— **Порадня матерей** при вул. Ходоровського ч. 15 подає до відома, що д-р Туна-Надрага ординує щоденно від год. 10—11. рано. — Дентистична Амбуляторія отвирається дня 1. вересня ц. р. Ординуватиме, як давніше, лікар-дентист Ірина Антонович щоденно від год. 3—6 попол. 221 2-2

— **Жіноча Промислова Кооператива „Труд"** у Львові, Ринок ч. 39 уладжує двомісячні курси: 1. **Крою і шиття суконь** від 1. X., учить п. Еля Олесницька. 2. **Крою і шиття** білля від 1. X., учить п. Міка Дрогомирецька. 4. **Ручного трикотарства** від 1. X., учить п. Клявда Кордуба. 5. **Куховарства і домашнього господарства** від 15. IX., учить п. Ольга Пеленська-Ліщинська. Зголошення особисті і письменні приймає управа „Труду", Львів, Ринок ч. 39. I. п. 223 2—2

— **Свячення василіянських богословів.** У неділю, 26. серпня ц. р. у василіянській церкві в Крехові, к. Жовкви, з рук Преосвященого Кир Йосафата Коциловського отримали священичі свячення отсі василіянські богослови: 1) Йосафат Іван Дзьобо (Львів), 2) Василь Борис Ваврик (Ласківці — Теребовля), 3) Макарій Михайло Грень (Крехів — Жовква), 4) Модест Михайло Дацишин (Руда Сілецька — Камінка Струмилова), 5) Никита Микола Федорович (Старий Самбір), 6) Яким Осип Ґеґедіш (Ніртош, Малярщина), 7) Павло Петро Миськів (Слободниця — Брод н/с, Славонія), 8) Іринарх Іван Маланяк (Річичі — Дрогобич), 9) Методій Михайло Борса (Чортків) і 10) Йосафат Осип Камінський (Розбір Довгий — Ярослав). Бажаємо новопосвяченим якнайкращих успіхів у їх дальшій праці.

— **Позбавлені шкільної науки.** Кураторія шк. округи на Волині затвердила виділення з коедукаційної торговельної школи в Кремінці 5 учеників українців за участь, як каже комунікат, у політичних демонстраціях. Виключено їх з забороною приняти їх до якоїнебудь школи на терені Польщі.

— **Великі зловживання** викрито в повітовому виділі в Борщеві. Шконтрум книг виказало, що спроневірено коло 26 тисяч зол. Дефравдантів, касієра Ебнера і бухгальтера Камінського арештовано.

— **Грім спалив копальню нафти.** Підчас великої бурі, що перейшла понад надвірнянським повітом, ударив грім у нафтовий закін у Биткові, власність „Галицько-Карпатського Т-ва". В одну мить копальня станула у вогні, який знищив її до тла. Шкоду обчисляють на 20.000 золотих.

— **Львівська хроніка.** На вул. Сикстуській торговець овочами Станислав Брицький напав на свою жінку, яка його покинула, побив її і зваливши на землю, проколов ножем. Напасника арештовано, а жінку відставлено до шпиталю. — При вул. Мурарській ч. 9 повісилася 50-літна кельнерка Лея Оленберг, що була довший час без заняття.

— **Краєва хроніка.** В Деревні пов. Жовква гості втікли. — У Знесінні п. Теребовля затроїлася грибами ціла родина В. Єдиновича, зложена з 4-ох осіб. Дві особи вмерли, інші находяться в безнадійному стані.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 29. СЕРПНЯ 1934.

ТЕОДОР ШЕЗ.

КАЗКА.

Оповім вам, добрі люди, просту казку старих закутин землі, казку про бідного бурлаку, що мандрував без відпочинку в спеку й дощ по дорогах та гостинцях. Цей чоловік не мав на цілому світі ні одного друга, від часу, коли покинув місце, де дні та літа викопали гріб його молодості. Бо жінки дають любов, а мужчини приязнь лише таким, що постійно з ними перебувають. Однак крім таких, що сидять на одні місці — є ще люди, що все мусять мандрувати, поспішаючи до нових далеких цілей. Вони бачать оселі й дерева, долини й поля, небосклони, краї й неба, і знають, що людська хвиля спливає по поверхні землі, мов води ручаїв, що всякають у борозди і загони.

Тому, що ті мандрівники ніде не задержуються довше, та що в їх серцях жевріє вічне бажання йти далі, не можуть вони приєднати собі нічийого серця. Покидаючи місце, де перебували, зривають нитку симпатії й треба би йти за ними, щоб її знову нав'язати. Однак ніхто не може тратити дорогого часу на погоню за людьми, що втікають від відпочинку. Ліпше обдаровувати почуваннями тих, що зрослися зі своїм загумінком і ніколи не виходять за його межі.

Вибачте мені, що зачинаю своє оповідання в заздалегідь означеним порядку, але ніколи інакше, лише так оповідають здавен-давна цю казку.

Отже чоловік, що про нього говорю, покинув одного дня місце, де дотепер перебував і покинув людей, що з ними жив. Ті люди були переконані, що знають його дуже добре, а також і він думав, що знає їх знаменито. Бо в звичайних розмовах ми не висказуємо ніколи своїх щирих думок, повторяючи приняті брехні, що творять зміст людських взаємин.

Відійшов, не прощаючися з ніким, бо надоїла йому вже пуста балачка; зрештою він сам ще не знав, що пустився в далеку дорогу. Почав іти просто перед себе, а дорогу, що її перейшов одного дня, додавав до дороги другого дня. Якийсь час ішло з ним кількох приятелів, що старалися його переконати. Однак небавом вони зупинилися, бо побачили, що він їх не слухає і йде все далі й далі. А він ішов все перед себе, щасливий, що бачить нові околиці й нове небо, що може захоплюватися красою нових небосклонів, що видить чар сонця, коли воно сходить та заходить і тішився, що може відчувати це все цілим своїм єством. Покинула його любка, бо її зле взуті ноги втомилися, йдучи по твердій груді. Тоді стало йому жаль і він почав іти скорше, співаючи заедно веселих пісень, що звучали в його устах мов скарга за втраченим щастям.

Вкінці покинув його й останній приятель, щоб вернутися туди, звідкіля вони вийшли. Чоловік оглянувся кругом і побачив, що він сам на гостинці. Тоді засміявся голосно й сів над ровом край дороги, щоб відпочали його втомлені ноги. І мимохіть зачав виписувати своєю подорожньою палицею на піску, вогким від сліз, що капали з його очей, імена й дати. Але вітер завіяв їх зразу і мандрівник встав та важким кроком зачав іти далі. Перебуваючи все сам від рана до ночі, зачсом навчився любити самоту й звик одинцем блукати по пустих шляхах, оживляючи їх собою.

Небавком люди перестали звертати уваги на нього. А він тепер щойно почав їх правдиво пізнавати. Чув їхні все однакові розмови й пізнавав їх все ті самі пристрасти, що ріжнилися між собою лише зверха. Ті, що будують все життя на тривалих підвалинах, слідили за ним ворожими поглядами, коли проходив вечором біля їх осель. Вони кормилися тяжкими стравами, що були стравою їх дитячих літ; пильно управляли свої поля, не зневажаючися все однаковою працею; провадили продуктивну торговлю у величавих крамницях; витворювали по фабриках безліч річей під смак загалу; або вкінці сиділи в банках, які втягають у себе капітали, щоб викинути їх знову зі себе. А він був самотний та блукав манівцями, годуючися принагідно й не мав нічого продати. Люди не бачили його достатків, а що це в суті річи було їм байдуже, називали його просто чоловіком. Дали йому це імя, щоб могти легше порозумітися між собою, якщо зійшла розмова на нього, але говорили про нього все з деякою погордою.

І було це може його дійсне, його перше імя, виписане на його лиці, бо є люди, що їх лиця голосять кожною своєю рисою імя власника, хоч досі що їх уже знаємо при першій стрічі, хоч досі ніколи ми їх не бачили. Але є й люди, що їх імен ми не знаємо, а на їхнім сірім лиці нема нічого виписаного. Вони мають злі й німі, скриті та замкнені лиця, бо не хочуть, щоби хтось пізнав їхню тайну. Вкінці є лиця повні протилежностей, безладно помішаних, які себе взаїмно виключають. Такі лиця подабають на старі, покреслені поправками та перерібками, брульйони, що з них не годен зліпити віякої цілости.

З французького переклала Ол. Ле.

(Продовження буде)

— **Українські спортові змагання в Стемфорді.** З нагоди ювилейного свята Української Католицької Церкви, що приготовляється на День Праці, в понеділок 3. вересня на ґрунтах Української Католицької Вищої Школи в Стемфорді, Конн., відбудуться в неділю 2. вересня змагання у грі в копаного мяча між двома українськими спортовими дружинами, а то з Aксонії та Ню Гейвен, обі зі стейту Конетикат. Гра відбудеться в Галовін Парку, званого також Комінгс Парк, недалеко моря.

— **„Наталка Полтавка" по литовськи.** Франко Станко-Станкунас, литовський артист, виставить 23. вересня в Лейбор Лайсікм в Брукліні українську оперету „Наталка Полтавка" по литовськи. До вистави заанґажував кращі литовські артистичні сили. В летючках видрукував він на відворотній стороні переклад 7 пісень з української мови на литовську. Отже маємо напр. переклад пісні „Дід рудий", „Ой мати, мати", „Чиж я тобі, дочко", „У сусіда хата біла" і ін. Для притягнення литовської молоді, родженої в Америці, видав Станкунас ще окремі летючки по англійськи. По литовськи „Наталка Полтавка" звучить: „Настуте Полтавете".

— **Зїзд українських професіоналістів у Шикаго.** Як повідомляють із Шикаго, дня 6. серпня відбувся там другий конґрес українських професіоналістів. Зїзд вибрав адв. О. Малицького й д-ра Г. Ґ. Скегара до переведення зборів. Відчитано привіти й телеграми, котрі наспіли з ріжних частин Америки й Канади, разом 31, та приступлено до нарад. Відчитано промови, надіслані на конґрес учасниками, які не могли особисто явитися, а саме: д-ра А. Д. Марголіна, бувшого представника У. Н. Р. у Льондоні; адв. Романюка й п. Гладкого. Промови виголосили: д-р Г. Ґ. Скегар, п. О. Грибівський, о. д-р Ковальський та п. Шаповал. Опісля приступлено до обговорення статуту та принято з малими поправками нарис поданий статутовою комісією. Принято звіт контрольної комісії та ухвалено вироблені резолюції. До уряду на рік 1934-1935 вибрано: адв. Омара Малицького предсідником, панну М. Онуфрів заступницею предсідника, інж. Омеляна Гладкого заступником предсідника, д-ра Г. Ґ. Скегара секретарем і адв. Романа Нагірняка касієром. Рішено відбути нступний конґрес у Сідар Пойнт, в стейті Огайо, при кінці 1935 року.

— **Підозрілі вчителі на волі.** Слідча влада у Сторожинці випустила на волю управителя школи в Драчинцях, Піцу, вчителя Данілу й ученика Копчана, бо показалося, що вони не винуваті. Вбивство Анни Тулосяк лишається дальше невиясненe.

— **Комуністи знову фальшують доляри.** Останніми часами появились в обігу дуже добре підроблені 50-долярові банкноти. Розпізнати фальшиві банкноти від добрих можуть лише банкові фахівці, що спеціяльно слідять за фальшивими грішми. Підроблені доляри так добре, що нераз і фахівці помиляються. В тій справі ведеться слідство, яке знову веде туди, де всякій людині доступ заборонений, себто до большевії. Розуміється, що большевики про це не хотять нічого знати. Головний варстат находиться правдоподібно в Москві або Ленінграді, бо звичайними методами фальшування грошей не вдалобся їх так добре підробити.

— **Автомобілева катастрофа.** В часі автомобілевих перегонів у Швайцарії американський керманич Гамільтон ударив своїм самоходом на дерево і згинув на місці. Дерево, падучи на землю, зранило тяжко одного з видців.

— **Праця для двох міліонів людей.** Американський федеравльний уряд має біліони долярів кредиту на будівництво домів. Це фонди призначені як позички на будову нових домів і на направу або перерібку старих домів. Незабаром мають зачатися роботи. Обчислюють що при роботах в будові і направі домів найде роботу міліон людей, а другий міліон працюватиме при вирібництві будівельного матеріялу.

— **Надії Канади на пшеницю.** Через посуху в Америці ціни пшениці пішли вгору також і в Канаді. Саме тепер збирають пшеницю в канадійських степових провінціях Манітоба, Альберта і Саскечеван, де, як відомо, багато живе українських фермерів. Фармери в тих провінціях тепер мають надію на добробут наслідком подорожіння пшениці. Торік Канада мала 269 міліонів бушлів пшениці, а цего року буде більше.

— **Ріжні вісти.** У Злучених Державах після страшних спек почалась слота і зимно. У Клівленді температура обнизилася до 7 степенів. — Комуністична партія у Злучених Державах начислює 26 тисяч членів. — З Ґвіяни втікло 18 каторжників. — У Болгарії арештувала влада членів національного комітету македонців з Ґеорґом Кондовим. — В Австрії від 25. липня ц. р. засудили дотепер на кару смерти і повісили 14 націонал-соціялістів.

— **Жертва забобону.** В ріці Тайн в околицях Генберна в Англії став потапати один мешканець. Прохожі повідомили поліцію, яка приїхала мотоциклями, але виловила вже тільки його трупа. Прохожі могли його врятувати, але ніхто не кинувся до води на рятунок, хоча між ними були добрі пливаки. В цім закутку Англії поширений між селянством забобон, що людина, яка витягне з води топельника, обовязана понести всі кошти похорону. Не помагають вияснення влади, бо забобон далі всевладно панує серед селян.

— **Мусоліні проти циліндрів.** Мусоліні проголосив на днях війну циліндрам. Дуче думає, що циліндри є дуже смішним накриттям. Тому кожний розумний чоловік — заявив Мусоліні — ходить у мягкій шапці замісць носити блискучу ковбасу на голові. Одночасно на офіційних святах появляється щораз менше достойників у циліндрах. Сподіються, що вони незабаром зникнуть взагалі в цілій Італії. Мусоліні не любить теж дуже виставних самоходів. Зате є великим прихильником мотоциклів. Правдивий мужчина їздить тільки на мотоциклях, бо мотоцикліст мусить бути дуже уважливою, інтелігентною людиною. В самоході перевагу має мотор, а на мотоциклі — людина. Сам Мусоліні любить часто їздити мотоциклем. Одначе підчас його прогульок мотоциклем перед Мусолінієм і за ним їдуть поліційні самоходи.

— **Вказівки посадника Ню Йорка для поліції.** 1. вересня ц. р. робітники текстильного промислу в Злучених Державах рішили проголосити страйк, коли промисловці не погодяться на їхні умовини. З тієї нагоди посадник Ню Йорку Ля Ґардія оголосив в подробицях вказівки на 12-и сторінках для поліції, як вона повинна поступати на випадок страйку. Вказівки Ля Ґардії зовсім суперечні з наказами начальника нью-йорської поліції ґен. О. Райнера. О. Райнер утворив окремий відділ з 1200 поліцаїв до боротьби на випадок заворушень страйкуючих робітників. Тому начальник поліції дістав „відпустку" для порятування свого здоровля, а за той час заступатиме його посадник Ля Ґардія. Поліція дістала наказ поводитися чемно зі страйкуючими робітниками, щоби їм робітники не закидали провокації заворушень.

— **Рукописи Вольтера.** У Ленінградській публичній бібліотеці почались досліди над архівами Дубровського, колишнього секретаря російського посольства в Парижі з початком XIX в. В архіві зберіглось понад кілька тисяч французьких документів багато королівських приказів, судові акти вязнів з Бастилії. Між документами найдено теж рукопис Вольтера.

— **Процес за цілунок** відбувся у Віяреджо в Італії. 27-літній Еліос Корвані з Аріґо приїхав у Віяреджо, щоби забавитися на дансінгу в місцевому касині. Підчас танцю так захопився красою своєї партнерки, що поцілував її прилюдно, не стрінувшись зовсім з її протестом. Інакше віднеслися до цього факту два представники і сторожі закону, який забороняє в Італії залюбленим парам цілуватись у прилюдному місці. Два полицисти приступили до дансера, закули його в кайдани і відвели до арешту. Незабаром відбувся процес, на якому темпераментного винуватця засуджено на 9 місяців вязниці.

— **Символічне страчення.** В бельгійському місті Вервіер стратили недавно незвичайним способом одного італійця, засудженого на кару смерти за душогубство. В Бельгії знесли кару смерти, тому екзекуцію виконали тільки символічно. Замісць шибениці поставили стовп, а на ньому вивісили плякат з повідомленням, хто і за який злочин засуджений на кару смерти. По обох боках символічного стовпа стояла дві години варта з добутими шаблями якби на сторожі справжнього страчення. За дві години плякат зняли, стовп усунули, а душогуб помандрував до вязниці, де до смерти буде покутувати за свій злочин.

—о—

З дороги життя.

Вертаючи з цирку...

Говоріть, що хочете, але я таки приходжу до переконання, що в наші марні часи заблукали деякі ремінісценції й гомони колишнього римського життя.

Живемо під знаком:

Хліба! — кричить стотисячна юрба безробітних і документує своє домагання цілоденним вистоюванням під державним бюром посередництва праці, під виділом суспільної опіки в маґістраті, перед монастирями, що дають даровi обіди і т. д. і т. д. Про голод свідчать четвергові перегони в місті жидівської бідноти, а в пятницю християнської. Про голод говорять помарнілі, пожовклі лиця обдертих постатей, що в окруженні дітей підпирають середмісьні мури.

А вибрана частина населення, що ще побренькує кількома золотими, в набитому по береги цирку засвідчує свою незаспокоєну тугу за ігрищами, за забавою...

Та є й деякі непомітні різниці між часами старих Римлян і нашим лихоліттям. Апровізаційний уряд цезарів вмів (бо мав чим) нагодувати цілу голодну юрбу, а опісля кликав її до цирку. Тай цирк виглядав тоді інакше. Вмів захопити юрбу, полонити її та дати змогу забути про журбу завтрішньої днини.

Інакше діється сьогодні в цирку Станевських. Інша публика, й інші актори, інші продукції. Так сказатиб інший фасон, інший стиль. Висока тресура звірят, головокружна еквілібристика, нечувані досяги в руханці — все те блиском заливає очі, торгає нерви. Слон напр. робить піруета, а рахує значно краще, як штубак...

Та одного не має цирк Станевських, щоби захопити й очарувати юрбу нижчих шарів міського населення: не має добрих блазнів та нема в ньому дужань атлетів. А юрба любить, як змагуни ломлять собі кости, а час-до-часу почастує один другого по змагунській пиці... Навіть дистинґовані пані люблять глядіти на силачів. Особливо ті, що мають за чоловіків худощавих вимочків, закатарених селезінників, нещасних інвалідів або яких інших малопроцентових мужчин. Бідні жінки не знають одної секретної, а відвічної правди, яка вже була записана в талмуді, що коли природа вивінує кого надто щедро у фізичну силу, то...

Та що я буду поучати жінки. Най живуть обманом і злудою — як їм з цим добре.

Верну ще до блазнів. Бім-Бом є безперечно легко стоновані весельчаки в кращому стилі, перший навіть з позою на сальонового або якого іншого Станьчика. Та молодий Станевскі (мимоходом кажучи преґарний хлопець) далеко відбіг від свого покійного батька і стрийка, що колись ставали на арені як перші Бім-Бом, що сипали іскрами гумору, дотепу, ба й сатири і то навіть політичної, — а при тім були справді високомузикальні. Пригадаю один дотеп. Бім відчитував найновіші вісти з часопису, а Бом ілюстрував їх піснею й музикою. Коли перечитав, що осередні держави постановили воскресити Польщу, Бом при звуках гармонії заспівав: **ty mu wierzysz, biedna dziewczyno!?**

Всеж таки цирк Станевських раджу всім відвідати. Особливо поручаю продукцію китайців, які виконують **salto mortale** так, що при них давні большевицькі комісарі чи то з 60-тої дивізії чи зі школи красних командирів у Тернополі, що тепер у Львові мають виклади про націоналізм і хотять бути його елітою, — виглядають як марні, недотепні й недовчені дилетанти...

Тиберій Горобець.

Із судової салі.

НЕ БУЛО ПОБИТТЯ.

Між Василем Коником і Донькою Кохан, від-
братом і сестрою, селянами у Станківцях
давна була ворожнеча на тлі спадщини по
батькові. Одного дня, коли Донька Кохан на-
сильно хотіла зорати город Василя Коника
цей випровадив коні і плуг, а її саму виніс на
руках. Донька Кохан зробила донесення, що
підчас того „винесення на руках" він її тяжко
побив. А тому що нібито була в другім місяці
вагітности, наступило у неї поронення. Бере-
жанський суд на виїздній сесії в Ходорові спи-
раючися на свідоцтві аж двох лікарів з Бе-
реждівець, засудив Василя Коника за провину
з 236 к. з. на шість місяців вязниці і 100 зол.
відшкодування. Проти цього засуду вніс обор.
д-р Андрій Строніцький, адвокат у Ходорові
апеляцію і тепер відбулася апеляційна розпра-
ва у Львові. На розпрові лікар-знавець зізнав,
що в даному випадку не може бути і мови про
поронення. Супроти цього апеляційний судда
Мединський прихилився до внеску обор. **д-ра
Льва Ганкевича** і справу припинив. Обвинува-
чував пpoк. **Єжевський.**

З театру.

Театр Ріжнородностей: „Той, що змінив назвище", песа на 3 дії Е. Волса.

Це так звана „несамовита" песа, яка має скоботати безперервно впродовж двох годин нерви глядачів і тримати в напруженні їх цікавість до останнього менту. На жаль, рівень песи такий мізерний, що кваліфікує її як „шмірру" першого сорта. На львівській сцені зарізали її до решти режисер і деякі виконавці: у підкресловуванні сензаційного сюжету й несамовитої атмосфери так страшенне переборщили, що публика в ментах нїби-то найбільших несподіванок (трагічних!) — сміється! Рішуче деякі кримінальні повісти померлого недавно англійського письменника де-де цікавіші.

З артистів найкраще виріжнювались два характеристичні типи старих адвокатів — Міхуловіч і Левіцький, непоганою є пара героїв Каньський і Нічевська, що від біди дають олому дійсних переживань. Режисер тієї песи і виконавець одної з головних роль, п. Домбровський, кепкує собі видно з львівської публики, яка не любить провінціональних шаржів. Такі вистави відштовхують людей від театру і переконують їх про вищість кіна. ік.

Дописи.

ДРОГОБИЧ.

Праця Повітового Кружка „Рідної Школи" у Дрогобичі і Дрогобиччині. Повітовий Кружок „Рідної Школи" у Дрогобичі викінчує II. поверх (покищо коридор і 2 комнати). Цю працю переводить скарбник Кружка „Р. Ш." п. інж. Гожий Дмитро. Повітовий Кружок „Р. Ш." уладив у липні 15 поїздок до кружків а саме: на установчі Загальні Збори: 1. липня ц. р. у Раневичах, 29. липня ц. р. у Медвежі; з рефератами: 1. і 7. липня ц. р. у Модричі; на люстрацію дитячих садків до Мразниці і Тустанович, Дережич, Модрич, Солець, Раневич і Болеховець, Дрогобича (Горішна Брама), Добрівляни, Волі Якубової та Снятинки. У Дрогобичі уладив в дні 15-го липня ц. р. попис діточого садка при вул. Стрийській, — в дні 22-го липня попис садка у Раневичах, а 29-го липня попис садка у Ріпчицях. — Канцелярія Повітового Кружка „Р. Ш." полагодила в липні ц. р. 77. письм ріжного змісту і до 120 інтересентів. Праця по місцевих Кружках Рідної Школи у дрогобицькому повіті в липні ц. р. виглядала так: Болехівці уладили 22. липня ц. р. „Свято Матери" при участи діточого садка; Бацовичі: 29. липня „Свято в честь Т. Шевченка" під голим небом; Воля Якубова: виставу „Бондарівна" 15. липня у Бронниці, а 22. липня в себе; Гаї Вижчі: 1. липня Заг. Збори; Доброгостів: 1. липня виставку „Павук", а 7. липня концерт у честь І. Франка, який повторили 29. липня в Уличні; 22. липня „Свято Матері" у Гаях Нижних; Грушів: 12. липня „Давно це діялось", а 29. липня концерт Т. Шевченка; Далява: 12. липня „Арендар у клопоті"; Добрівляни: 12. липня „Ясні Зорі"; Законоть: 15. липня „Заручини по смерти", а 29-го „Три герби"; Літиня: 22. липня „Мати наймичка"; Медвиничі: 29 липня „Свято Матері" при участи діточого садку; Млинки Шкільникові: 7. липня „Свято літа", а 29 липня „Жидівка Вихрестка"; Модрич: 15. липня вистава „Русалка Жаба" діточого садку, а 22-го фестин; Монастир Дережицький: 15. липня виставу „Американець", а 15-го „Украдене щастя" у Бронниці; Найдорф: 15. липня „Іпко Сват" і „Подружа на пробу", 22. у Гаях нижних, а 29-го у Доброгостові; Опарі: 29. липня концерт Т. Шевченка при помочі діточого садка; Попелі: 29. липня „Свято пісні" уладив дитячий садок; Родів: 15. липня „Зрадник"; Снятинка: 12. липня „Безталанна", а 29-го попис діточого садка; Солець: 22-го липня фестин, а 29-го попис діточого садка; Старе Село: 15. липня „Страшна помста"; Східниця: 12. липня вулична збірка на ціли діточого садка з висліда 160 зол. 48 сот., а вечером — виставу „Тато на заручинах" і „Пригоди вчать згоди"; Тустановичі: 15-го липня „Свято Матері" при участи „Союза Українок"; Улично: „Свято Матері" уладила дітвора діточого садка, 22-го в читальні „Просвіти" селянській, а 29-го у шляхоцькій та Уничів: 12. липня Фестин, а 22-го „Давно те діялось".

Нові книжки й журнали.

„БОГОСЛОВІЯ," науковий тримісячник. Видає Богословське Наукове Т-во. Т. XII. Кн. 2—3, Львів 1934. Зміст: D-r Basilius Baran: De ortu et iuribus vicarii generalis; о. д-р Микола Конрад: Нарис історії старинної фільософії; д-р Іван Шпитковський: Рід і герб Шептицьких (продовження); д-р Микола Русьак: Богослужебні книги Східньої церкви про примат папи, Вибрані питання: Огляди й оцінки: Всячина — хроніка; Книжки й часописи.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Театри.

Великий Міський Театр.
Нечинний.

Театр Ріжнородностей.
Вівторок, 28. VIII. в год. 7·30 веч. „Той, що змінив прізвище".
Середа, 29. VIII. в год 7·30 веч. „Той, що змінив прізвище".

Цирк Станевських (вул. Пелчинська, біля тенісового корту).
У вівторок, середу, суботу та неділю по дві вистави, в год. 4-ій попол. і 8·15 веч.

Кіна.

АПОЛЬО: „Олівер Твіст".
АТЛЯНТИК: „Утікачі".
ВАНДА: „Погоня за чорною маскою" і „Міліон".
КАСІНО: „Симфонія серць".
КОЛІСЕЙ: Нечинне.
КОПЕРНИК: „Чібі" (віденська комедія), „Баль бідних діжечок" (із Містенґет), Барту в Польщі.
МАРУСЕНЬКА: „Джені Ґергардт" і ревія.
МІРАЖ: „Свято резервістів".
МУЗА: „Тайна жінки".
ПАН: „Парада гумору" Льорель і Гарді та Бастер Кітон.
ПАЛЯС: „Цілуй ще раз".
ПАСАЖ: „Бастер наварив пива" і ревія.
РАЙ: „Життя є гарне".
СВІТ: „Цілунок перед зеркалом" і „Чотирьох утікачів".
СОНЦЕ: „Сутінки вулиці" і ревія.
СТИЛЕВЕ: „Шість годин життя" і оперетка: „Найдорожча жінка магараджі".
ХИМЕРА: „Шікаго".
УТІХА: Дама з нічного клюбу і ревія.

Закордонне радіо.

Вівторок, 28. серпня 1934.

Відень (506,8) 20·10 Богослуження Моцарта, **Прага** (470,2) 12·30 Сальоновий квартет **Копенгаген** (255,1) 15·00 Концерт, 20·00 Орлеанська дівчина, **Берлін** (356,7) 16·00 Концерт, **Лайпціг** (382,2) 12·00 Концерт, **Мінхен** (405,4) 10·00 Популярна музика, 16·00 Концерт радіооркестри, **Букарешт** (365) 20·15 Симфонічний концерт, **Стокгольм** (426.1) 20·30 Фавст, опера, **Будапешт** (549,5) 18·30 Легка музика, 22·20 Концерт, **Міляно** (368,6) 20·45 Віденська кров, оперетка, **Рим** (420,8) 21·15 Концерт.

Середа, 29. серпня 1934.

Відень (506,8) 19·15 Опера, 23·20 Популярний концерт, 15·15 Джезбендова оркестра, **Копенгаґен** (255,1) 15·30 Радіооркестра, **Париж** (1649) 20·45 Фестіваль французької музики, **Штрасбурґ** (349,2) 20·30 Комічна опера, **Рига** (514,6) 16·20 Популярна музика, 20·25 Латвійська музика і пісні, **Берлін** (356,7) 18·30 Клясична музика, **Гамбурґ** (331,9) 16·00 Концерт, радіорхестри, **Мінхен** (405,4) 13·25 Радіооркестра, **Букарешт** (365) 21·30 Легка музика, **Стокгольм** (443,1) 19·00 Легка музика, **Будапешт** (549,5) 22·00 Циганська музика, **Міляно** (368,6) 17·10 Симфонічний концерт, **Рим** (420,8) 20·45 Опера.

Львівське радіо.

Вівторок, 28. серпня 1934.

6·30—7·25 Ранішня авдиція, 11·57 Сигн. часу, 12·03 Метеорольоґічні вісти, 12·05 Огляд преси, 12·10 Концерт, 12·30 Міжнародні змагання туристичних літаків, 13·00 Полудневий денник, 13·05 „В старім саді" слухowище для дітей, 13·20 Концерт, 13·55 З ринку праці, 14·05 Збіжева біржа, 16·00 Легка музика, 17·00 Скринка П. К. О., 17·15 Концерт солістів, 18·00 Відчит, 18·15 Популярний концерт, 18·45 Летунський турнір, 19·00 Всячина, 19·10 Програма на черговий день, 19·15 Легка музика, 19·50 Спортові вісти, 20·00 Вибрані думки, 20·02 Поетичний кутик, 20·12 Оперетка „Джіджі", 22·15 Використання водних сил, 22·30 Танкова музика.

Середа, 29. серпня 1934.

6·30—7·25 Ранішня авдиція, 11·57 Сигн. часу, 12·03 Метеорольоґічні вістки, 12·05 Огляд преси, 12·10 Віденські пісні, вальчики та мельодії, 13·00 Полудневий денник, 13·05 Концерт, 14·05 Збіжева біржа, 16·00, 19·15 Пакти, 17·00 Слуховище для дітей, 17·15 Камеральний концерт, 18·00 Книжка і знання, 18·15 Спів, 19·00 Всячина, 19·10 Програма на черговий день, 19·15 Легка музика, 19·50 Спортові вісти, 20·00 Вибрані думки, 20·02 Актуальний фейлетон, 20·12 „Давніше і нині", 20·50 Вечірний денник 21·02 Париські сплітки, 21·12 Трансмісія з Варшави, 22·00 Літературна чвертьгодина, 22·15 Танкова музика.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5.18·25 зол.

У Варшаві були такі курси: Льондон 26·43, Париж 34·89, Берлін 206·80, Амстердам 358·50, Прага 21·97, Нюйорк кабель 5·21 7/8, Нюйорк чеки без трансакцій.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 27. серпня ц. р. з приводу слабої тенденції твердих цін на масло не ставить, а кооперативам платив за:

		льоко Львів.
1 л.	молока	0·13 зол
1 л.	сметани	0·55 „
1 к.	яєць	2·50 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому 1 літра 22 сот.

Тенденція на масло, молоко і сметану та яйця знижкова.

Маслосоюз повідомляє, що від 29. серпня ц. р. платить своїм доставцям **за 1 кг.** живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові (вул. Б. Глованького 23):

Курята	пріма	за 1 кг.	0·95	зол.
Кури	I кляса	„	0·85	„
„	II „	„	0·65	„
Пантарки	пріма	„	0·95	„
Качки	I кляса	„	0·75	„
„	II „	„	0·60	„

Тенденція сильна.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . . . зол. 0.35
„ одношпальтовий в тексті і новинках „ 0·60
„ „ на першій сторінці . „ 0·80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п. . . . . . „ 0·10
шукаючі праці . . . . „ 0·07
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . . зол. 450—
„ „ 1/2 . . . . . . „ 250—
„ „ 1/4 . . . . . . „ 130—
„ „ 1/8 . . . . . . „ 70—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.